

bens erit solemnē; et e contrario, si aliquod votum obedientiæ, illam proprietatem habens, non est solemnē, signum clarum est non esse illam voti hujus solemnitate. Hæc autem difficultas jam in superioribus est in similibus expedita; concludit enim totam solemnitate hujus voti non consistere in sola proprietate jam dicta, nude et præcise sumpta; sed includere vel supponere traditionem absolute perpetuam cum vinculo et obligatione irrevocabili ex utraque parte, utique religiosi et religionis, ita ut illa proprietas vel sit talis forma quæ non det voto illam denominationem solemnem, nisi perpetuum sit, nec ipsa sit solemnitas, nisi in ordine ad illud. Sicut curvitas non est simitas, nec dat illam denominationem, nisi tali materiæ, scilicet, naso; et effigies monetæ non dat illam denominationem, nec valorem, nisi tali materiæ, verbi gratia, argento. Vel certe, ut solemnitas hujus voti non sit tota hujus voti solemnitas, sed consummet seu integret illam simul cum absoluta voti perpetuitate. Vel denique, quia quando supponitur traditio utrinque irrevocabilis, votum etiam habet efficaciam ad introducendam incapacitatem perpetuam, votum autem simplex Societatis non inducit illam absolute perpetuam, et ideo non est moraliter ita efficax, ideoque non est solemnē, sicut in aliis declaratum est. Ubi etiam est ostensum, quomodo talis perpetuitas ex usu canonum, et communi modo sentiendi ad substantialem solemnitate voti necessaria sit.

22. *An præter tria vota sint alia substantialiter solemnia.*—Hic vero restabat quæstio, an præter hæc vota sint alia solemnia propria et peculiari solemnitate substantiali. In quo habemus generalem doctrinam D. Thomæ 2. 2, q. 88, art. 7, ad 2 et 3, dicentis, non omnia vota esse apta ut solemnizentur; nam temporalia vota, et particularia, quæ sunt de particularibus actibus, ut votum peregrinationis, vel similia, non solemnizantur, sed illa tantum quæ perpetua sunt, et quodammodo universalia; quia per illa totaliter se homo subjicit divino obsequio. Et rationem reddit, quia solemnitas non solet adhiberi, nisi mutationi seu assumptioni status, vel simili mutationi stabili ac perpetuæ, quæ doctrina intelligenda est de solemnitate substantiali, ut ipse indicat in solutione ad 3. Nam accidentalis et externa aliis etiam contractibus, et votis etiam simplicibus adhiberi potest, et interdum ita fit, ut in superioribus

tactum est. Juxta vero communem et antiquum Ecclesiæ morem, et ordinarium jus, sola illa tria vota solemnizari consueverunt. Et ita dixit Durand., in 4, dist. 38, q. 1, num. 8, vota solemnia tantum esse circa illas tres materias, nempe castitatis, paupertatis et obedientiæ; et ita loquuntur alii antiqui, sed intelligendi sunt de facto, et pro suis temporibus, non de possibili. Sicut etiam (quod notandum est) solum votum castitatis clericorum in sacris solet separatum ab aliis solemnizari, quia ejus solemnitas minor quodammodo magisque accidentaria censetur. At vero reliqua tria vota religionis non tantum sola ipsa solemnizari consueverunt, sed etiam non solemnizantur, nisi simul; nec potest unum sine aliis solemnizari secundum ordinarium jus, quia nullum illorum solemnizatur, nisi in professione religiosa; professio autem religiosa sine tribus votis valida esse non potest. Et hoc est novum et optimum signum, quod tota hæc solemnitas sit ex Ecclesiæ institutione; nam sine dubitatione potuisset unum illorum votorum, præsertim castitatis, sine aliis solemnizari, non solum in sacri ordinis susceptione, sed etiam in aliis vivendi modis suo modo perpetuis, et stabilibus, si Ecclesia ita instituere et approbare voluisset. Quid enim impedit, aut quæ repugnantia in ea re cogitari potest? Certe nulla. Et fortasse aliquando ita usitatum fuit, ut postea videbimus. Simili ergo modo, licet tantum illa tria vota usque ad nostra tempora solemnizari consueverint, quia illa sola ad religiosum statum constituendum sufficiunt, nihilominus non repugnat alia solemnizari. Et in religione Patrum Sancti-Francisci-de-Paula, Minorum appellata, additur in professione quartum votum perpetuæ abstinentiæ quadragesimalis, quod solemnē esse indicatur, cum quartum votum appellatur. Et ita illud appellant Palacios, in 4, dist. 38, disp. 2; et Azor, d. lib. 12, c. 6, q. ult. Hoc autem posito, in quo ejus solemnitas consistat, illius instituti professores melius explicabunt. In professione item solemnem, quæ in Societate fit, quartum votum specialis obedientiæ ad Summum Pontificem in missionibus acceptandis et obeundis additur; quod votum tam in Constitutionibus Societatis, quam in Bullis Pontificiis solemnē appellatur. In quo autem ejus solemnitas consistat, illud institutum explicando tractabimus.

CAPUT XIV.

UTRUM SOLEMNITAS PROPRIA TRIUM VOTORUM ESSENTIALIUM SIT ETIAM DE SUBSTANTIA ET ESSENTIA RELIGIOSI STATUS.

1. *Usque ad tempora nostra, fuit multorum opinio, sine votis solemnibus non posse consistere religiosum statum.*—*Explicandus D. Thomas, et dicendum, esse locutum de facto, non de possibili.*—Hanc quæstionem simplici assertionem superius in c. 6 hujus libri, ad finem, definivimus; quia vero illam radiciter explicare et probare, non intellecta trium votorum solemnitate, non poteramus, ideo circa illius declarationem in præcedentibus capitulis, et ipsis nondum explicatis, cum aliqua fortasse præmatura anticipatione, necessitate coacti, immorati sumus; ideoque ad illam examinandam et probandam nunc reverti necesse est. Nam usque ad tempora nostra, et Gregorii XIII, Pontificis Maximi, multorum opinio fuit, sine illis tribus votis solemnibus, proprie et substantialiter statum religiosum subsistere non posse, ac subinde illam solemnitate esse de essentia religiosi status; sub essentia nunc comprehendendo quidquid ad illius status constitutionem simpliciter necessarium est. Soletque hæc opinio tribui D. Thomæ 2. 2, q. 184, art. 5, qui locus non cogit, ut jam vidimus; citatur etiam in q. 189, art. 2, ad 1, ubi ait, *duplex esse votum religionis: unum solemnē, quod hominem facit monachum, vel religiosum; aliud simplex, quod non fit aliquis monachus vel religiosus, sed solum obligatur ad religionis ingressum.* Qui etiam locus non omnino cogit, quia non loquitur D. Thomas de omni voto simplici, sed de illo quo de futuro promittitur religionis ingressus, de quo clarum est non posse religiosum constituere, sicut votum castitatis non facit castum; nec etiam dicit votum solemnē esse necessarium ad religiosum constituendum, sed solum dicit per vota solemnia fieri hominem religiosum; unde non sequitur aliter fieri non posse. In hoc autem videtur favere D. Thomas, quod tantum illa duo membra distinguit, et ita non agnoscit tertium genus votorum, quæ solemnitas non sint, nec tantum simplex de futuro statu, sed simplicia constitutiva religiosum. Dicit tamen potest, D. Thomam illa omisisse, quia suo tempore non erant in usu, et quæstionem de possibili non disputabat. Allegari etiam solet

in eadem 2. 2, q. 188, art. 7, in corpore, et ad 2, quatenus ait, solemnitate adhibendam esse voto, quo totaliter homo consecratur; sed non constat an de substantiali, vel externa et accidentali solemnitate loquatur; nec etiam dicit illam esse necessariam, sed de facto adhiberi, quod fieri potest quia decet, vel quia melius est, licet non sit necessarium. Fitque hic sensus verisimilis, quia ibi indifferenter loquitur de voto continentiæ clericorum, et aliis; cum tamen constet non fuisse necessarium, ut votum clericorum fuerit solemnē illo rigoroso modo, sicut sæpe in superioribus diximus. Itaque in hac re non habemus D. Thomam nobis adversantem.

2. Illam vero sententiam videtur supponere Cajetanus, 2. 2, q. 188, a. 1, dum ait, nomine religionis, seu religiosi status præcipue dicti, significari statum personarum tria vota solemnia profitentium; et licet addat verba illa, *proprie dicti*, intelligit de proprietate, quæ in vera rei existentia fundatur; nam alios modos vivendi cum illis tribus votis negat esse status religiosos, quia vota illa simplicia sunt. Apertius et constantius docuit hanc sententiam Soto, lib. 7 de Just., q. 1, art. 4 et 3, eandemque moderni frequentius secuti sunt. Idemque communiter sentire videntur Summistæ, verb. *Religio*, et *Religiosus*, cum propriam religionem dicunt esse communitatem approbatam, in qua fit vera professio cum tribus votis solemnibus, vel substantialibus, quod in idem redire videtur; quia, juxta definitionem Bonifacii, vota in tali professione facta solemnitas sunt. Et sic etiam docuit expresse Navar., Comment. 1 de Reg., n. 18, 24 et 25, agens de voto paupertatis, et addit idem esse de voto castitatis. Unde pro eadem sententia possunt allegari Innoc., Hostiens., Panor., et alii, in Rubr. de Reg.; et Felin., in c. *Ecclesiæ S. Mariæ*, de Const., 1, et in c. *Tua nos*, de Jurejur. Vide Anch., in c. 1 de Reg. jur., in 6, § *Quod si*, in fin.; et in c. *Præsens clericus*, 20, q. 3; et Rebuff., in Practic., tit. de Regul. ad prælationis nominationem, § 1, verb. *Religiosi*; et Jul., l. *Inter publica*, 17, ff. de Verborum significat.

3. Fundamentum primum hujus sententiæ esse potest idem fere quod a prædictis auctoribus insinuat, quia status religionis non constituitur, nisi per tria vota substantialia in professione religiosa facta; sed talia vota sunt solemnitas; ergo ille status non constitui-

tur, nisi per vota solemnia. Major sumitur ex juribus dicentibus: *Habitus non facit monachum, sed professio, c. Ex parte, et c. Porrectam, de Reg., c. Religioso, § Quamvis, de Sent. excom., in 6, c. Beneficium, de Reg. jur., in 6, et Clem. 1, de Relig. domibus, quæ jura requirunt professionem in religione approbata, ut aliquis verus religiosus constituatur. Et licet non exprimant tria vota, constat in professione includi. Quod autem illa vota solemnia sint, sumitur ex declaratione Bonifacii, in d. c. Unico, de Voto, in 6, ubi votum factum in religiosa professione dicit esse solemne. Secundo confirmatur hoc ratione, quia status religiosus esse debet omnino stabilis ac immutabilis; sola autem vota solemnia possunt hanc stabilitatem statui tribuere; ergo. Probatur minor, tum quia sola vota solemnia sunt indispensabilia; tum etiam quia illa sola sunt omnino absoluta, ita ut nullam conditionem includant, sub qua deficere possint. Tertio, addi potest effectus votorum solemnium videri omnino necessarios ad religiosum statum; ergo et ipsa vota solemnia; nam si effectus est necessarius, etiam causa, præsertim si sit adæquata; ut videntur esse solemnia vota respectu talium effectuum in subjecta materia. Antecedens ergo probatur, quia matrimonium repugnat statui religionis, quia et repugnat castitati, et abstractioni et separationi a sæcularibus curis, quam status religiosus requirit. Idemque cum proportionem de paupertate dici potest.*

4. *Vera sententia: religiosus status, sine votis solemnibus, cum simplicibus constitui potest.* — Nihilominus a sententia proposita recedendum non est. Dicimus itaque verum religiosum statum, sine votis solemnibus, cum simplicibus constitui posse, ac proinde solemnitate votorum non esse de essentia religiosi status. Hanc sententiam sequuntur hoc tempore communiter Doctores de hac materia scribentes, ut videre licet in *Scriptoribus Societatis, scilicet, Azor., Sancio, Valentia, Plato, et Vasquez, locis supra citatis; et Lessio, lib. 2 de Justitia, c. 41, dub. 1, n. 8, et dub. 8, n. 69, et multis aliis. Et ex sacra Augustiniana familia satis erudite Basilius Legion., in q. sæpe citata. Nec antiqui contradicunt, ut postea ostendam. Imo Cajetanus 2. 2, q. 88, art. 7, in prima opinione, circa finem, et clarius in secunda, in principio, dicit posse Ecclesiam approbare religionem cum professione per traditionem, et vota simplicia. Quin etiam D. Thomas 2. 2, q. 186, ab*

art. 2 usque ad sextum, solum requirit ad statum religiosum, quod sit votis firmatum, nulla facta mentione solemnitatis. Atque eodem modo in Opus. 48, de Perf. vitæ spirit., c. 41 et 45, ad statum religiosum tantum requirit oblationem integram sui, et mutationem vitæ voto firmatam. Et in probatione ac discursu totius capituli, in generali voti ratione, abstrahendo a solemnitate, fundatur.

5. *Probatur assertio, primo.* — Probatur autem primo assertio nostra, quia status religionis est ex divina institutione, saltem legis gratiæ, ut libro sequenti monstrabimus. Sed solemnitas votorum non est de jure divino, sed de ecclesiastico, ut jam ostensum est; ergo solemnitas votorum non est de essentia status religiosi. Probatur consequentia, quia si hæc solemnitas est juris humani, poterit per illud ipsum auferri, et adhuc manebit integra institutio divina; ergo ex vi ejus solius poterit status religiosus subsistere, alioquin esset divina institutio insufficientis. Potestque aliter formari argumentum, quamvis eodem revolvatur. Nam, qui instituit rem aliquam moralem, instituit saltem omnia quæ sunt de essentia ejus, alias simpliciter non institueret talem rem, quia res sine sua essentia esse non potest. Ergo si Christus Dominus instituit statum religiosum, instituit quidquid est de essentia ejus, ac subinde quidquid est de sola Ecclesiæ institutione ad essentiam talis status non pertinet; at solemnitas non est de institutione Christi, sed solius Ecclesiæ; ergo non est de essentia talis status. Sic de Sacramentis argumentari solemus: nam quia omnia sunt de immediata Christi institutione, quidquid per solam institutionem Ecclesiæ eis additum est, ad eorum essentiam non pertinet.

6. *Instantia contra traditam resolutionem.* — Dices, potuisse Christum statum religiosum instituere, quasi generatim et abstracte, determinationem autem ejus Ecclesiæ committere; et tunc talis determinatio non minus essentialis erit tali statui, quam sint reliqua, quæ generatim sunt de divina institutione; sicut sacramentalia generatim sunt de jure divino, determinatio vero fit per Ecclesiam; et nihilominus, id quod Ecclesia definivit ut necessarium ad primam tonsuram, vel ad benedictionem chrismatis aut olei, de essentia est talis sacramentalis. Respondeo, duobus modis intelligi posse, statum religiosum tantum generatim esse de jure divino. Primo, ut Christus solum in genere et quasi in confuso

ordinaverit, ut in Ecclesia status religionis institueretur, totam vero ejus institutionem, tam quoad essentiam quam quoad modum ejus, Apostolis et vicariis suis commiserit. Secundo modo intelligi potest, Christum instituisse hunc statum in particulari quoad essentiam et substantiam ejus, sine qua esse non possit; commisisse autem Ecclesiæ modum et circumstantias ejus, dedisseque illi facultatem definiendi ac præcipiendi non solum modum pertinentem ad decentiam, vel solemnitatem mere accidentalem contractus, sed etiam ad præscribendum aliquem modum cum tanta necessitate, ut sine illo non possit substantia ipsius status ejusve obligatio valide fieri, qui modus (ut in superioribus dixi) etiam pertinet ad solemnitatem accidentalem, tametsi dici soleat aliquo modo substantialis, quia sine illo res ipsa non subsistit. Uterque igitur ex his modis probabilis est; in utroque vero habet vim ratio facta, et concludit, quod intendimus.

7. Nam si priori modo institutio hujus status intelligatur, manifeste sequitur posse Ecclesiam instituere statum religionis cum solis votis simplicibus, sicut instituit cum solemnibus. Probatur, quia hoc ex sola rei natura non repugnat statui religioso. Aut enim repugnaret ex sola ratione status, vel ex particulari status religiosi, ut talis est; neutrum dici potest. Ergo. Probatur minor, quia jam supra ostensum est statum humanum non postulare physicam aut omnino immutabilem firmitatem, seu stabilitatem, sed satis esse quod habeat de se perpetuitatem et necessitatem moralem permanenti in tali vivendi modo. Et hoc etiam ostendimus sufficere ad statum perfectionis, si aliquo modo status ipse obliget ad opera perfectionis, vel ad illam tendat, et obliget ad media quæ ad illam conducant. Et idem est de statu perfectionis acquirendæ, qui est status religionis. Nec etiam repugnat ex jure divino positivo, quia in illo modo institutionis, de quo loquimur, jam supponitur Christum non in particulari, sed tantum in generali hunc statum instituisse, et statim circa secundum modum institutionis id magis confirmabitur. Ergo ex nullo capite repugnat Ecclesiam instituere statum religiosum cum solis votis simplicibus, sicut instituit cum solemnibus. Probatur consequentia, quia Ecclesia potest suam institutionem mutare, vel addere, vel minuere, prout expedire judicaverit, ut est per se notum. Unde cum solemnitas votorum ab ipsa addita

et inventa sit, potuisset vel nunquam illam introducere, vel introductam auferre, vel utrumque modum status religiosi acceptare, eo quod hæc varietas pluribus prodesse posset, cum perfectioni non obstet, et ad decorem Ecclesiæ pertineat, de qua scriptum est Ps. 44: *Astitit regina a dextris tuis in vestitu deaurato, circumdata varietate.*

8. Idem discursus in alio modo institutionis fieri potest. Nam, si Christus in particulari instituit statum religiosum quoad totam essentiam ejus, in illa institutione non requisivit ut vota essent solemnia; ergo solemnitas absolute non est de essentia talis status. Antecedens probatur argumento facto, quia solemnitas substantialis voti non est de jure divino, sed de sola constitutione Ecclesiæ, ut ostensum est; ergo non est de institutione Christi; ergo non potest esse requisita in votis religionis ex vi institutionis Christi dicto modo factæ; ergo multo minus potest esse essentialis. Et potest hoc confirmari, quia nec ex historia evangelica, nec ex aliis vestigiis antiquitatis, vel Apostolicæ traditionis colligi potest talis institutio Christi in particulari; ergo cum non sit etiam de jure naturali, ut ostensum est, recte concluditur fuisse inventum Ecclesiæ, ac subinde sine tali solemnitate potuisse non addere, nec postulare in votis religiosis talem solemnitatem.

9. Quo argumento usus est Gregorius XIII, statim citandus, quando contra eos, qui falso existimabant religiosos Societatis, non emitentes vota solemnia, in vero religioso statu constituendos non fuisse, dixit: *Non considerantes voti solemnitatem sola constitutione Ecclesiæ esse inventam.* Nam hinc tacite infert, quod, sicut potuit Ecclesia approbare religionem cum votis solemnibus, ita etiam sine illis. Quæ ratio multo magis procedit de quacunque solemnitate accidentali, etiamsi ab Ecclesia posita sit ut necessaria ad valorem actus; nam potuit vel illam nunquam addere, vel additam tollere, vel in quibusdam religionibus illam exigere, et non in aliis. Nam hæc varietas non repugnat, nec parit confusionem, sed ornat Ecclesiam. Et, eo ipso quod talis solemnitas necessaria sit ex sola institutione Ecclesiæ, ablata necessitate ex ejusdem Ecclesiæ voluntate, actus est validus, et subsistet cum his solum quæ ex natura rei vel institutione Christi ad illum fuerint necessaria, ut est per se notum.

10. *Probatur assertio secunda.* — Secundo principaliter probatur assertio, applicando

simul rationem factam ad antiquum et moderatum Ecclesiae usum, et argumentor in hunc modum: voti religiosi solemnitas in duobus consistit. Unum est, ut traditioni seu oblationi personae religiosae, omnino absolute et ex utraque parte, scilicet, religionis et religiosi, immutabili conjunctum sit. Alterum est, ut habeat vim inhabilitandi personam ad effectus morales supra declaratos; hæc enim duo conjunctim necessaria sunt, et alterum sine altero non sufficit, ut in superioribus declaratum est, et in votis scholarium et coadjutorum Societatis est manifestum. Sed neutra ex illis conditionibus est de essentia status religiosi; ergo nec solemnitas ipsa. Consequentia est clara, et major probata supponitur. Probatur ergo minor, per singula membra discurrendo. Et primo, quod ille modus perpetui vinculi utrinque indissolubilis, essentialis non sit, probatur ratione, quia non est necessarius ex ipsa rei natura, nec ex Christi institutione; ergo nullo modo. Consequentia clara est, quia præter illa jura solum relinquuntur jus Ecclesiae, quod variari potest; et ideo ex vi illius non potest illa conditio ad statum religiosum essentialis esse, sed ad summum ex suppositione talis juris, quod ad essentialem rationem non sufficit, quia, mutato illo jure, sine tali conditione poterit status religiosus subsistere, ut ex prædictis manifestum est.

11. Probatur ergo prior pars antecedentis de jure naturæ, quia si professio illius status ut contractus quidam inter religionem et religiosum consideratur, sicut per consensum voluntarium utriusque partis factus est, ita potest ex natura rei per contrarium utriusque partis consensum dissolvi, si aliquod jus positivum, divinum vel humanum, illi non obstet, quia ex solo jure naturæ nihil est quod obstet, præsertim si rationabilis causa intercedat. Si autem vinculum illud consideretur ut est fundamentum status de se perpetui, sic quidem necessaria videtur ex natura rei obligatio perpetua ex parte religiosi se tradentis religioni, non vero ita est necessaria ex parte religionis acceptantis, quia, quod donans seipsum religioni possit revocare donationem, et est directe contra veritatem, et perpetuitatem donationis, et est contra veram sui abnegationem, et renunciationem sæculi. Non est autem tam necessarium ut ex parte religionis sit acceptatio omnino irrevocabilis.

12. *Non est iniqua conditio quod religio non se obliget absolute.* — Ratio autem est, quia

ex parte donatarii non est contra jus naturæ acceptare donationem sub ea conditione, ut possit eam relinquere aut manumittere, si velit. Ut in servitute civili, vera servitus est ex parte servi, etiamsi liberum sit domino servum manumittere, et libertate donare. Ita ergo esse poterit in servitute religiosa, quia non est iniqua conditio ut religiosus se tradat, et obliget religioni irrevocabiliter ex parte sua, et quod religio acceptet traditionem non se obligando absolute ad retinendum religiosum, sed quamdiu expedire judicaverit. Tum quia contractus est voluntarius ex utraque parte, et ita utraque pars adhibere potest conditiones sibi convenientes vel necessarias. Tum etiam quia multo majus est beneficium quod religio religioso confert, acceptando traditionem ejus, quam sit commodum inde sibi proveniens, vel quam sit obsequium quod profitens religioni confert. Et alioqui bonum religionis est commune, ideoque non est contra naturalem justitiam, quod religiosus absolute se tradat perpetuo, et se privando libertate revocandi donationem, et quod religio non absolute, sed cum aliqua limitatione seu conditione acceptet perpetuo et irrevocabiliter, sed cum limitatione et exceptione casuum, in quibus ad commune bonum religionis expediat secundum regulam prudentiæ religiosum liberum dimittere. Et hoc satis est ut votum tali professioni annexum non sit solemnem ex defectu perpetuitatis, ut sæpe dictum est.

13. *Solemnitas non postulatur ex rei natura ad essentiam religionis.* — Nec etiam talis modus contrahendi est contra rationem status religiosi, sola natura rei spectata, quia, considerando generalem rationem status, ibi est sufficiens stabilitas seu perpetuitas, quia ex parte religiosi est absoluta, et ex parte religionis est moralis, et quanta bono communi in tali modo vivendi expedit; ergo illa sufficit. Præsertim cum status personæ magis requirat perpetuitatem ex parte ejus, quam ex parte alterius, ut in servitute civili videre licet. Unde considerando ulterius particularem rationem status religiosi, quatenus perfectionis est, vel ad perfectionem tendit, illa conditio, seu libertas, quæ in religione manet, non impedit perfectionem, sed potius juvare potest, et hominem ad perfectionem assequendam sollicitiorem reddere, ne sua culpa a religione expellatur. Igitur considerando purum jus naturæ, non est illa conditio voti solemnitis ad statum religiosum necessaria.

14. *Non postulatur ex jure divino positivo.* — Quod autem nec ex divino jure positivo necessaria sit, imprimis negative (ut sic dicam) ostenditur, quia nec per Scripturam, nec per traditionem probari potest tale jus divinum positivum; et sine fundamento auctoritatis non est cur credatur, cum ratione probari non possit. Positive autem probatur ab aliquibus doctis modernis pars illa, quia status religiosus verus et perfectus fuit in usu Ecclesiae a temporibus Apostolorum, ut in sequenti libro ostendemus. Sed in illis primis seculis prope Apostolorum tempora, religiosi professi ita recipiebantur a religione, ut propter justam causam posset illos dimittere, non solum separando illos quoad communem societatem et cohabitationem, quod etiam nunc fit in religionibus, in quibus fit professio per vota solemnia, sed etiam relaxando vinculum, et liberos ab omni obligatione traditionis et votorum eos dimittendo; ergo contraria institutio non est de jure divino. Consequentia evidens est. Et minor probatur ex consuetudine antiquorum religionum, in quibus religiosus status ad meliorem formam redactus est a sanctissimis patriarchis religionum.

15. *Olim dimittebantur religiosi professi.* — Primus est D. Basilius, apud quem multa vestigia hujus antiquitatis inveniuntur. Nam in Constitut. Monastic., c. 22, eleganter docet, vinculum religiosi professi cum religione esse arctissimum, et ex parte religiosi perpetuum; et in c. 34, addit pactum illud adeo obligare religiosum, ut nunquam ei liceat prius monasterium, cui semel se conjunxit, titulo transeundi ad aliud simile, deserere; et nihilominus in fine ejusdem capituli ait: *Tunc autem tantummodo reprehensione vacare fratris segregatio debet, quandocumque ea Antistitis judicio, alicujus occultæ, quam ipse sciat, utilitatis causa fiat.* Erat ergo tunc in potestate Prælati monachum dimittere, seu a sua Societate segregare. Verumtamen hic locus posset exponi non de segregatione per transitum ad statum non religiosum, sed vel per transitum ad aliud monasterium, vel de separatione quoad habitationem et convictum, non vero quoad vinculum; vel potius loquitur Basilius de segregatione non perpetua, nec extra Prælati obedientiam, sed de egressu monasterii alicujus mandati implendi causa. Sic enim idem Basilius, in Reg. fusius disputatis, cum in 14, 15 et 36 valde exaggeret culpam segregationis per discessum a mo-

nasterio post professionem, quam etiam solemne votum appellat, addit in Reg. 36, circa fin.: *Cæterum, si tenendi causa mandati Domini alius alio distrahatur, talis distractio nequiquam pro segregatione habenda est, sed assignati potius unicuique muneris administratio existimanda.*

16. Nihilominus tamen parum antea, in eadem regula 36, huic sententiæ favet, dicens: *Qui ad relinquendam ceterorum fratrum societatem a propria animi levitate impellitur, is curare suam imbecillitatem debet. Alioqui, si medicinam noluerit admittere, ipse exclusus a nemine admittatur.* Ubi de exclusionem cum privatione religiosi status, et libertate ab omnibus ejus vinculis loqui videtur, alioqui non tam facile, et cum tanto onere exclusionem præciperet. Et simili fere modo loquitur in Asceticis, dicens in epistola ad Canonicos, in fin., *qui nec* (id est, post trinam admonitionem) *noxam emendaverit, oportere eum a reliquo corpore præcidi,* etc. Et infra, *oportere* (ait) *illius, veluti membri ab reliquo corpore dejecti, vicem dolere.* Idemque gravissime repetit in Regulis brevioribus, in 57, 61, 102 et 155, et ex fusius disputatis in 28, 29 et 47; et in Animadver. adversus Canonicos, n. 8. Quibus in locis non declarat quidem S. Basilius qualis esset illa separatio, seu divisio, sive putridi membri abscissio, id est, an esset solum per ejectionem quoad actualem societatem et unionem, vel etiam quoad totalem vinculi et unionis relaxationem; tamen, cum tam facile fieret, et propter causas interdum non admodum graves, verisimile profecto fit fuisse posterioris generis, ac subinde vinculum professionis non fuisse eo tempore ex parte religionis omnino absolutum et irrevocabile.

17. Secundo, de tempore ac institutione D. Augustini, videtur idem colligi ex Regula ipsius, ubi de illo, qui post varias admonitiones corrigi negligit, ait: *Etiam si ipse non abscesserit, de vestra societate projiciatur.* Sed modum non explicat (ut de Basilio dixi); videtur autem posse colligi ex sermone 1 ejusdem Patris, de Communi Vita Cleri, qui est 49 de diversis. Ibi enim tractans de paupertate, quam cum suis clericis in suo monasterio profitebatur ex voto, sic ait, in cap. 2: *Nulli licet in societate nostra habere aliquid proprium.* Et clarius in cap. 4: *Qui societatem communis vitæ jam susceptam, quæ laudatur in Actibus Apostolorum, deserit, a voto suo cadit, et a professione sancta cadit.* Unde pau-